

Heimilisofbeldi, barnvæn nálgun, verklag og framtíðarsýn

Sjónarhorn lögreglunnar

Sigríður Björk Guðjónsdóttir

Til umfjöllunar:

- I. Tilraunaverkefni Barnaverndarstofu, barnaverndarnefnda á höfuðborgarsvæðinu og LRH
- II. Tilrauna- og samstarfsverkefni lögreglu og félagsmálayfirvalda á Suðurnesjum um heimilisofbeldi
- III. Framtíðarsýn

I. Tilraunaverkefni vegna heimilisófriðar

- Samstarfsverkefni Barnaverndarstofu, LRH og barnaverndarnefnda á höfuðborgarsvæðinu
- Verkefnið stóð yfir í 20 mánuði frá 15. sept 2011 – 15. maí 2013
- Tilgangur verkefnisins var að veita börnum sem búa við eða verða vitni að heimilisofbeldi sérhæfða þjónustu
- Félagaráðgjafi BVS fór í útköll með lögreglu og starfsfólki bakvaktar barnaverndar þegar börn voru á heimili þar sem óskað var aðstoðar vegna ofbeldis
- Ráðgjafinn ræddi við börnin um líðan þeirra og var þeim í framhaldinu boðin áframhaldandi viðtöl og stuðningur

Aðkoma LRH að verkefninu

- Tölfræði um útköll vegna heimilisófriðarmála hjá LRH, mánuðina fyrir verkefnið (ca. 70 mál á mánuði þar af 40-50% ofbeldismál).
- Lögreglumenn upplýstir um verkefnið og verklag þess – búinn til gátlisti fyrir lögreglumenn á vettvangi er á leið
- Lögregla á vettvangi kallaði til starfsmann verkefnisins í þeim heimilisófriðarmálum sem verkefnið náði til
- Aukin áhersla lögð á rannsókn heimilisofbeldismála sem færðust undir kynferðis- og ofbeldisbrotadeild
- Mánaðarlegar yfirferð og samantektir um öll mál sem tengdust heimilisófriði hjá LRH

Heimilisófriðarmál á tímabilinu

- Heildarfjöldi útkalla vegna heimilisófriðar (bæði ofbeldi og ágreiningur) voru 1450 eða tæplega 73 mál á mánuði. Þar af voru mál vegna heimilisofbeldis um 47%
- Börn áttu lögheimili á vettvangi í 53% heimilisófriðarmála
- Lögregla setti sig ekki alltaf í samband við starfsmenn barnaverndar á meðan vinnu á vettvangi heimilisófriðarmála stóð

Heimilisófriðarmál hjá LRH 15. september 2011 - 15. maí 2013 greint eftir eðli máls

	Fjöldi	hlutfall
Engin börn	572	39,4%
Vantar upplýsingar um aðila	48	3,3%
Beiðni um aðstoð afturkölluð/svaraði ekki/ekki farið á staðinn	54	3,7%
Börnin ekki heima	63	4,3%
Tilkynning átti ekki við rök að styðjast	23	1,6%
Lögregla kom ekki á heimili (kært á stöð, skemmtistaðir o.sfrv.)	58	4,0%
Forsjárdeila	34	2,3%
Erjur milli annarra en hjóna/sambýlisfólks	162	11,2%
Ekki getið í bókun hvort börn voru heima	53	3,7%
Fulltrúa barnaverndar tilkynnt	271	18,7%
Hefði átt að kalla til barnavernd	106	7,3%
Annað	6	0,4%
Samtals	1.450	100,0%

Kostir og gallar verkefnisins

Kostir:

- Heimilisófriðarmál fengu auka athygli innan lögreglunnar
- Lögð var meiri áhersla á að rannsaka mál er snéru að heimilisofbeldi
- Börnin fengu stuðning og athygli og það varð stundum til þess að bæði gerendur og þolendur leituðu sér frekar aðstoðar
- Aukið/betra samstarf lögreglu og barnaverndar

Gallar:

- Hátt flækjustig:
 - 7 sveitarfélög (nú 6) með barnavernd/félagsþjónusta í hverj
 - Mismunandi bakvaktarfyrirkomulag og til viðbótar þurfti að láta starfsmann BVS vita.
- Afmörkun/skilgreining verkefnisins óljós og mikill fjöldi lögreglumanna sem sinnti útköllum

II. Tilrauna- og samstarfsverkefni lögreglu og félagsmálayfirvalda á Suðurnesjum um heimilisofbeldi

Upplifun lögreglunnar á Suðurnesjum:

- ✓ Fá heimilisofbeldismál fengu framgöngu innan réttarkerfisins
- ✓ Úrræði um nálgunarbann og brottvísun af heimili voru ekki nýtt – stuðning skorti fyrir þolendur og eftir atvikum gerendur
- ✓ Ósamræmi í afgreiðslu mála og skráningu þrátt fyrir verklagsreglur
- ✓ Heimilisofbeldi var ekki litið nægilega alvarlegum augum

Markmið verkefnisins

- Markvissari fyrstu viðbrögð lögreglu og vandaðari rannsóknir:

„Að halda glugganum opnum“

- Koma í veg fyrir ítrekuð brot
- Að fleiri mál sæti ákæru
- Nýta betur úrræði um nálgunarbann og brottvísun af heimili
- Aðstoð við þolendur og gerendur sé nýtt

Starfsmaður félagsþjónustu á staðinn

- Samstarf hófst 1. febrúar 2013 við félagsþjónustuna í Reykjanesbæ og skömmu síðar í Grindavík og Sandgerði/Garði/Vogum
- Stuðningur við brotþola og börn á staðnum
- Verður vitni í málinu
- Kannski liggja frekari upplýsingar þar
- Meiri möguleiki á samstarfi við brotþola
- Fá brotþola til að leita læknis og fá hjálp
- Fá geranda til að leita sér hjálpar

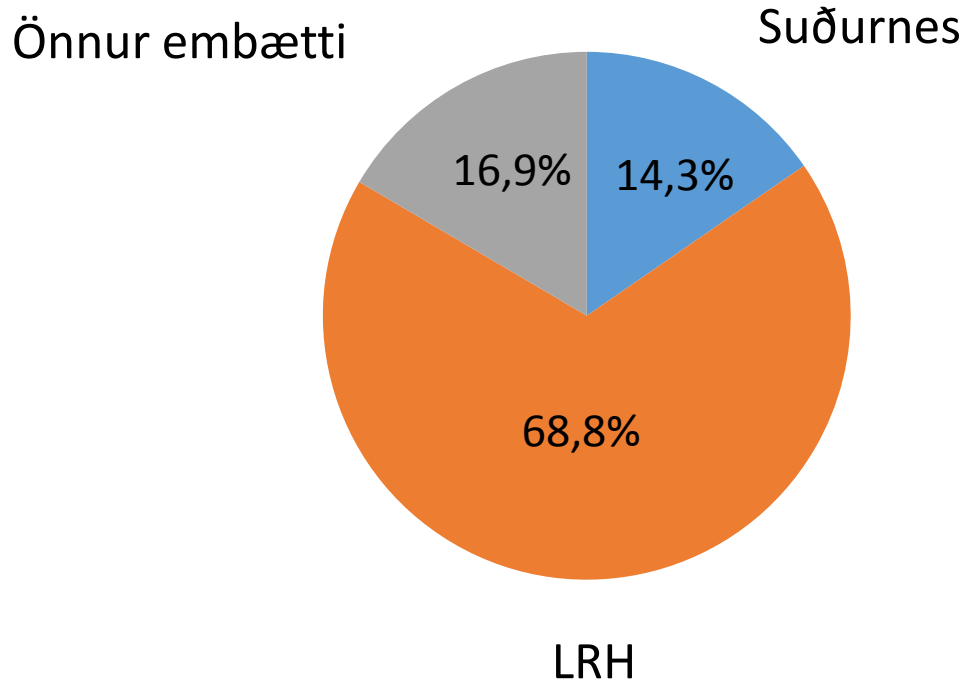

Eftirfylgni og áhættugreining

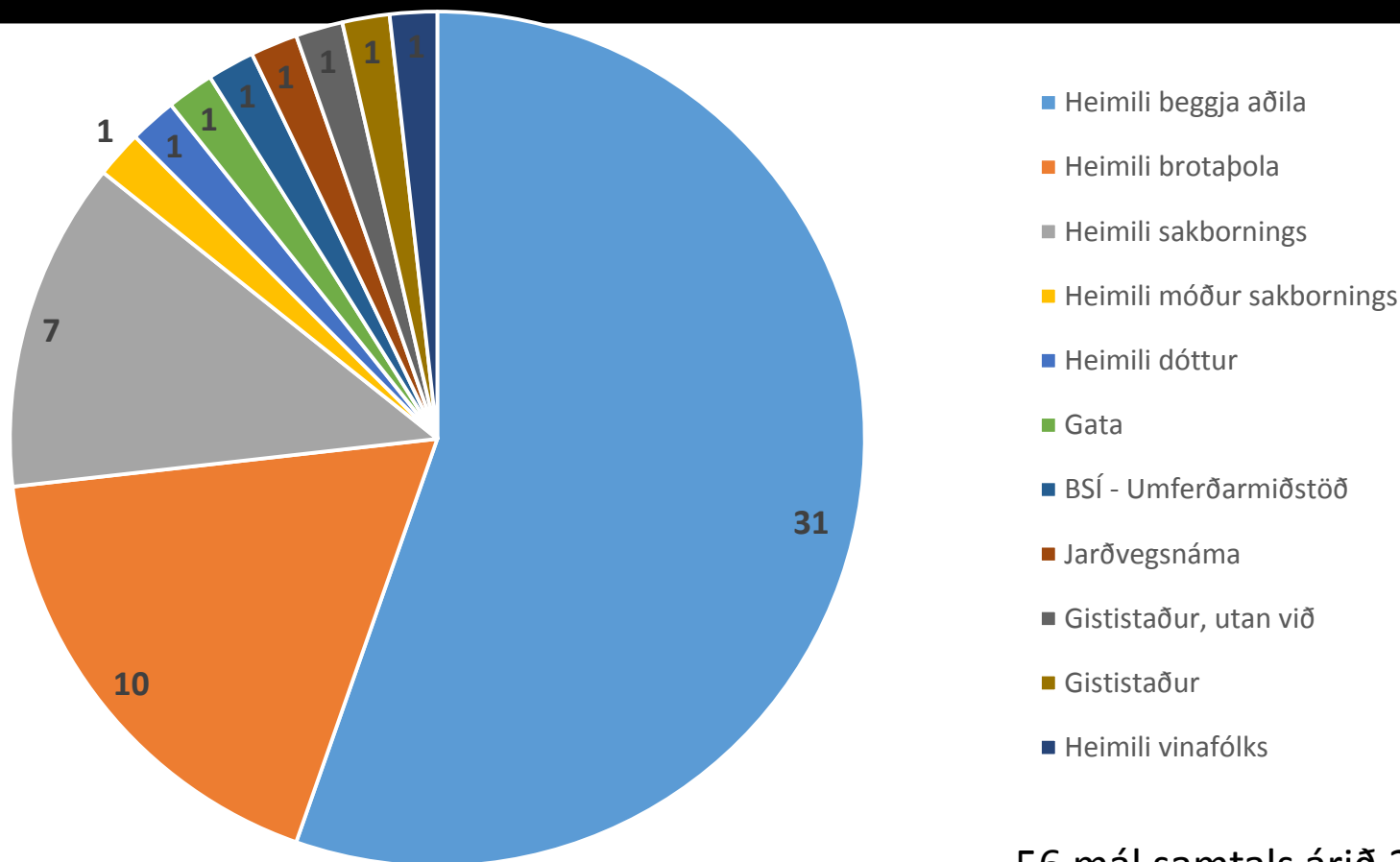
- Eftirfylgni
 - Heimsókn rannsóknarlögreglumanns í RD og starfsmanns félagsþjónustu á heimili innan viku frá atburði
 - Skýrsla gerð hjá lögreglu um heimsóknina og einnig ef lögreglu/starfsmanni félagsþjónustu er meinuð innganga eða viðkomandi svarar alls ekki
- Áhættugreining hjá lögreglu
 - Hverjar eru líkur á alvarlegum atburði?
 - Hverjar eru líkur á ítrekun?
 - Fer lögreglustjóri fram með kröfu um nálgunarbann

Fjöldi mála 2013

Brotavettvangur, mál 2013

Lögreglustjórinn á Suðurnesjum

56 mál samtals árið 2013

Lögreglan á höfuðborgarsvæðinu

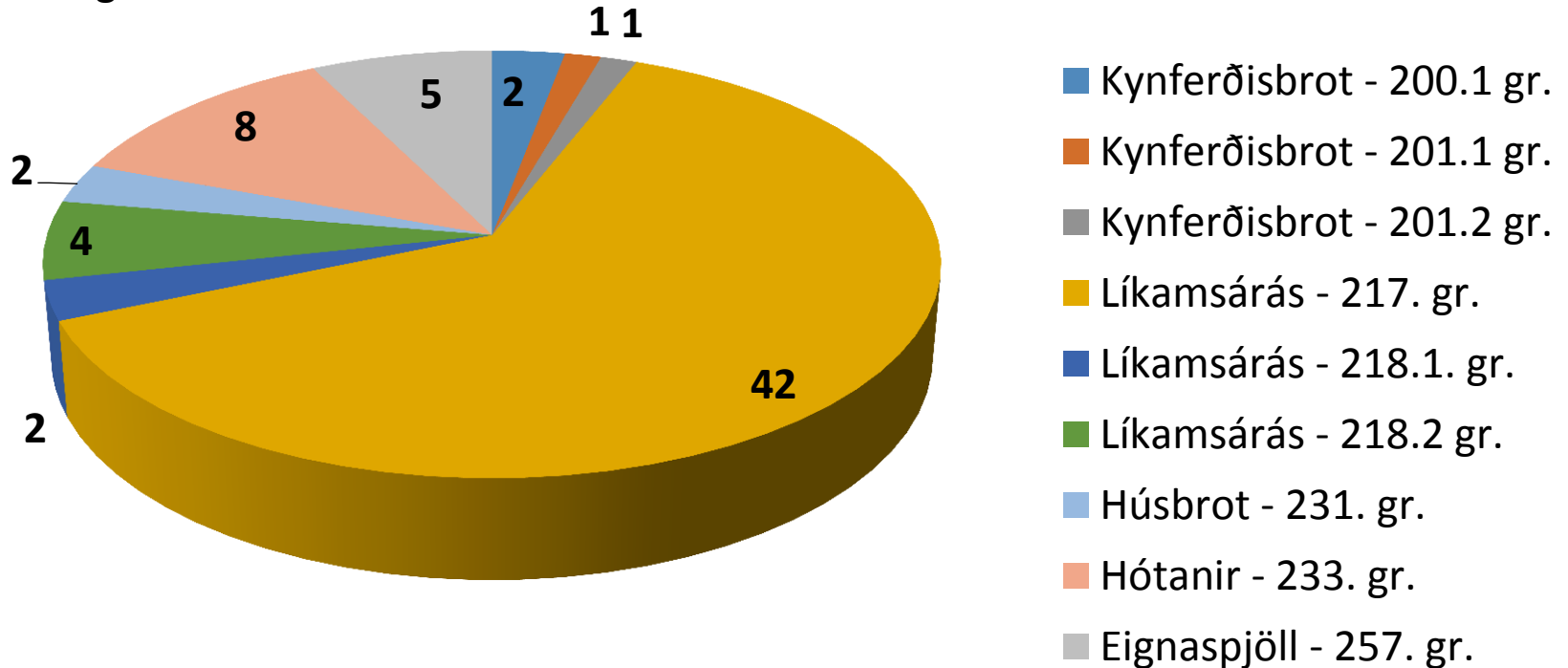
Tengsl aðila

Tengsl:	Fjöldi:		Tengsl:	Fjöldi:
Sambýlisfólk	13		Systkini	2
Fyrrv. sambýlisfólk	6		Barnsfaðir	1
Hjón	2		Barnsfaðir/sonur þp	2
Par	2		Mágar	1
Foreldrar/börn	16			

Brotaflokkar 2013

Árið 2013 komu 56 heimilisofbeldismál mál til kasta lögreglunnar á Suðurnesjum. Athugið að fleiri en eitt brot kann að vera skráð í sama máli.

Hlutfall líkamsárása í heimilisofbeldi af heildarfjölda líkamsárásarmála

Ár:	Líkamsárásir alls:	Líkamsárásir í heimilisofbeldi	Hlutfall af heild:
2010	66	16	24,3%
2011	82	21	25,6%
2012	102	34	33,4%
2013	115	48	41,7%

(Árið 2009 voru líkamsárásarmál 94.)

Lögreglan á höfuðborgarsvæðinu

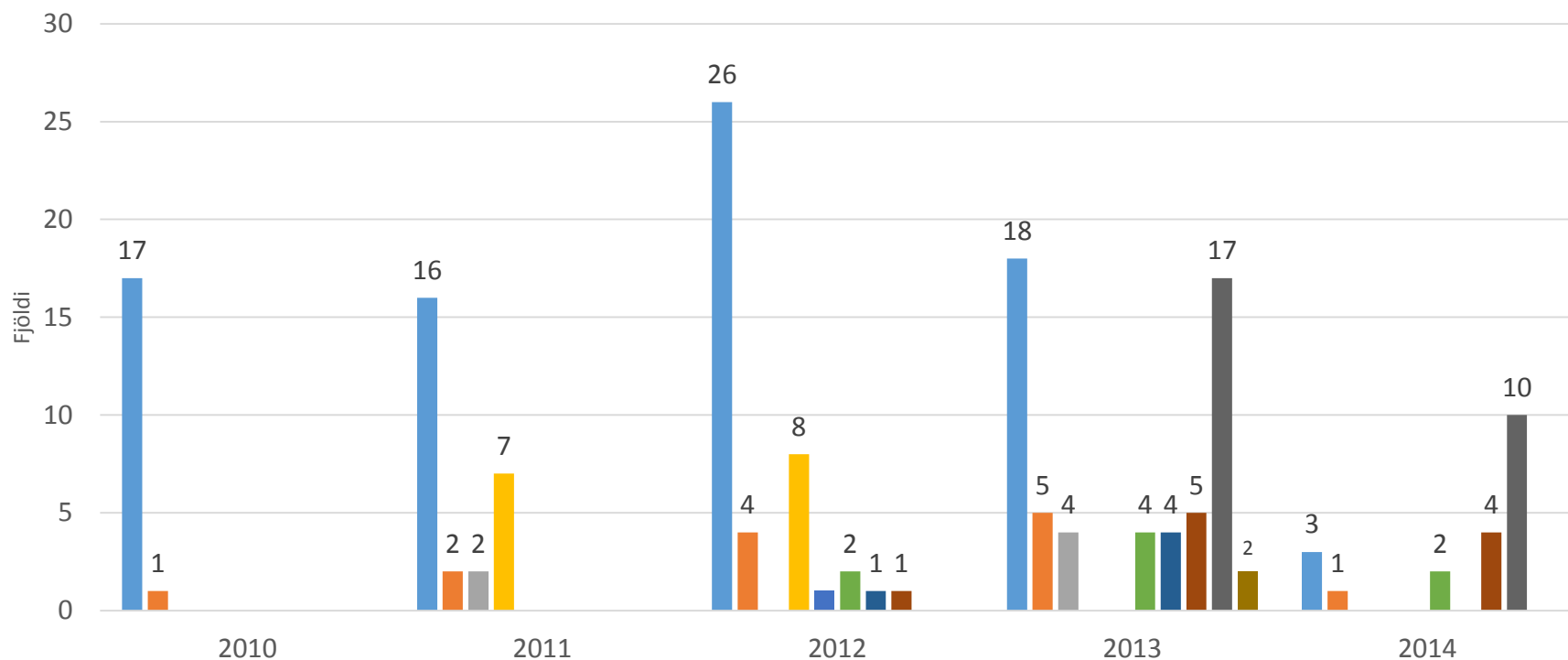

Kynjaskipting og þjóðerni

- Konur eru tæplega 70% brotþola en tæp 15% gerenda
- Íslendingar eru tæp 80% gerenda en um 85% þolenda

Afdrif heimilisofbeldismála 2010-2014*

■ Rannsókn hætt hjá lögreglu

■ Fellt niður skv. 145. gr.

■ Rannsókn hætt hjá ákærvaldinu

■ Héraðsdómur

■ Hæstaréttardómur

■ Ákæra

■ Ákærameðferð hjá ríkissaksóknara

■ Til afgreiðslu á lögfræði sviði

■ Í rannsókn

■ Afturköllun ákæru

Nálgunarbann og brottvísanir af heimili

Ár:	Fjöldi mála:	N&b samt LSS:	Nálgunarbann:	N&b bæði:	N&b hafnað:	N&b samt. Ísland:
2012	42	5	1*	3	1	8
2013	56	14	6	8	4**	24

- * Eitt mál til viðbótar en það varðaði nágretta
- ** Einu hafnað í héraðsdómi og tveimur hjá lögreglu
- Tólf brot á nálgunarbanni tilkynnt

Áhugaverðar niðurstöður 2013

		56 mál	Athugasemdir:
Börn á heimili	Já	84	Sum í fleiru en einu máli
Til læknis	Já	32	
Ástand brotþola		39	Áfengi/vímuefni
Ástand geranda		29	Áfengi/vímuefni
Vopni beitt		7	Stóll, kústskaft, tölvusnúra, hnífur , garðslanga
Ítrekanir		36	
Andleg veikindi/proskahömlun		8	
Félagsþjónusta á staðinn		43	Engin börn í 5 málum

Árangur

- Yfirsýn og vitund fyrir málaflokknum hefur aukist
- Mál ná lengra í réttarkerfinu en áður, -fleiri dómar
- Hátt hlutfall foreldra og barna sem brotþola og sakborninga hefur komið í ljós
- Úrræði fyrir aðila eru betur nýtt en áður – aðstoð og stuðningur er í boði
- Hlutfall útlendinga hátt – er þörf á sérstakri fræðslu?
- Uppfæra þarf löggjöfina með hliðsjón af löggjöf í nágrannaríkjum okkar.

Til umhugsunar

Lagaleg atriði og úrræði:

- Sérstakt ákvæði um heimilisofbeldi
- Breyttar aðstæður og afturköllun nálgunarbanns og brottvísunar – krafa aðila
- Brot á nálgunarbanni – breyta ákvæði 242. gr.hgl.
- Forræði málanna færð frá brotþola
- Börn sem þolendur – 98. og 99. gr.

III. Framtíðarsýn

- Framhaldið á barnaverndarverkefninu
- Framhaldið á Suðurnesjaverkefninu
- Reykjavíkurborg er í startholunum sem og fleiri sveitarfélög
- Vefa saman reynslu úr báðum verkefnum?
- Nýjar verklagsreglur ríkislögreglustjóra
- Nýtt fyrirkomulag hjá LRH í smíðum

Að lokum

Að mál fái eðlilegan framgang og aukið traust
brotaþola fjölgi kærum

Að börn fái stuðning og viðtöl

Að úrræðum sé beitt markvisst og fylgt eftir

Að þolendur og gerendur fái aðstoð

Að unnt sé að koma í veg fyrir ítrekuð brot

Ofbeldi af þessu tagi verði ekki liðið!

